

Termenii, noțiunile și expresiile aferente pieței de capital

Piața de capital - ansamblul relațiilor și mecanismelor prin care se realizează transferul fondurilor de la cei care au un surplus de capital-investitorii - către cei care au nevoie de capital, cu ajutorul unor instrumente specifice (instrumente financiare) și prin intermediul unor operatori specifici (societățile de investiții).

Instrumente financiare – orice contract ce generează simultan un activ financiar pentru o entitate (persoană) și o datorie financiară sau un instrument de capitaluri proprii pentru o altă entitate (persoană). Instrumentele financiare sunt:

- 1) valorile mobiliare (acțiuni, obligațiuni și altele);
- 2) unitățile (titlurile) emise de organisme de plasament colectiv în valori mobiliare;
- 3) instrumentele pieței monetare;
- 4) alte instrumente financiare.

Societate de investiții – persoană juridică a cărei activitate constă în furnizarea de servicii de investiții și/sau în desfășurarea de activități de investiții cu titlu profesional.

Primirea și transmiterea ordinelor privind unul sau mai multe instrumente financiare – o totalitate de acțiuni, întreprinse de către Banca în scopul recepționării ordinelor clienților privind vânzare-cumpărare a instrumentelor financiare și transmiterea lor spre executare în locul de tranzacționare respectiv.

Executarea ordinelor privind instrumentele financiare în numele clienților - o totalitate de acțiuni, întreprinse de către Banca în scopul încheierii în locul de tranzacționare respectiv a tranzacțiilor de vânzare-cumpărare a instrumentelor financiare, conform ordinelor clienților.

Consultanța de investiții - oferirea de recomandări individuale unui client, fie la cererea acestuia, fie la inițiativa unei societăți de investiții, avându-se în vedere particularitățile clientului respectiv referitoare la una sau la mai multe tranzacții cu instrumente financiare, și care țin de:

- a) cumpărarea, vânzarea, subscrierea, schimbul, răscumpărarea sau deținerea unui instrument financiar;
- b) exercitarea sau neexercitarea unui drept conferit de instrumentul financiar privind cumpărarea, vânzarea, subscrierea, schimbul sau răscumpărarea acestuia.

Plasamentul instrumentelor financiare fără angajament ferm – servicii de intermediere oferite emitentului valorilor mobiliare în cadrul unei emisii, Banca neavând obligația de a răscumpăra emisiunea respectivă.

Custodie – activitate desfășurată de Banca sau altă persoană licențiată în vederea depozitării și/sau evidenței instrumentelor financiare și mijloacelor bănești ale clienților, conform cerințelor Legii nr.171 din 11.07.2012 privind piața de capital.

Piață reglementată – sistem multilateral, administrat și exploatat de un operator de piață, care asigură sau facilitează confruntarea, în conformitate cu propriile norme nediscreționare, a unor ordine multiple de vânzare-cumpărare a instrumentelor financiare primite de la persoane terțe, într-un mod care conduce la încheierea de contracte privind instrumentele financiare admise spre tranzacționare, în conformitate cu normele sale, și care este autorizat și funcționează cu regularitate în conformitate cu prevederile Legii nr.171 din 11.07.2012 privind piața de capital.

Sistem multilateral de tranzacționare (MTF) – sistem multilateral, exploatat de o societate de investiții sau de un operator de piață, care asigură confruntarea, în conformitate cu propriile norme nediscreționare, a unor ordine multiple de vânzare-cumpărare a instrumentelor financiare primite de la persoane terțe.

Certificat de calificare - act eliberat de Comisia Națională a Pieței Financiare, care atestă nivelul suficient de pregătire profesională pentru a activa în domeniul respectiv al pieței financiare.

Agent delegat – persoana fizică sau juridică care activează în numele și/sau în interesul unei singure societăți de investiții și care promovează clienților sau clienților potențiali serviciile prestate de societatea de investiții, primește și transmite instrucțiuni sau ordine de la clienți referitoare la instrumentele financiare sau la serviciile de investiții, plasează instrumentele financiare și oferă clienților sau clienților potențiali serviciile de consultanță privind aceste instrumente ori servicii.

Client obișnuit – clientul care nu este un client profesionist.

Client profesionist – următoarele persoane :

- 1) societățile de investiții, băncile comerciale, societățile de asigurare, organism de plasament colectiv în valori mobiliare și societățile lor de administrare fiduciară a investițiilor, fondurile de pensii;
- 2) autoritățile administrației publice centrale și locale, Banca Națională a Moldovei și băncile centrale ale altor state, organismele internaționale și regionale, precum Banca Mondială, Fondul Monetar Internațional, Banca Centrală Europeană, Banca Europeană de Investiții, Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare și alte instituții internaționale similare;
- 3) persoanele juridice care întrunesc cel puțin 2 din următoarele criterii:
 - a) activele totale constituie echivalentul în lei a cel puțin **20 milioane de euro** calculat la cursul oficial al Băncii Naționale a Moldovei;
 - b) profitul brut constituie echivalentul în lei a cel puțin **40 milioane de euro** calculat la cursul oficial al Băncii Naționale a Moldovei;
 - c) capitalul propriu constituie echivalentul în lei a cel puțin **2 milioane de euro** calculat la cursul oficial al Băncii Naționale a Moldovei;
- 4) alți investitori instituționali a căror activitate principală constă în investiții în instrumente financiare, în special entitățile care se ocupă cu obținerea de capital prin valorificarea de valori mobiliare în active sau prin alte operațiuni de finanțare.

Părți eligibile – categoriile de clienți profesioniști specificate la noțiunea clientului profesionist în subpt.1) și 2).

Cont de mijloace bănești - cont utilizat pentru decontarea tranzacțiilor cu instrumente financiare, precum și administrarea altor datorii ale Băncii față de client sau obligațiuni ale clientului față de Bancă pentru serviciile de investiții prestate de către Banca în numele clientului.

Depozitarul central este persoană juridică care desfășoară următoarele activități de bază:

- a) operațiuni de depozitare a instrumentelor financiare;
- b) ținerea registrului deținătorilor de valori mobiliare ale entităților de interes public;
- c) operațiuni de clearing și de decontare a instrumentelor financiare admise spre tranzacționare pe o piață reglementată și/sau un MTF;
- d) alte activități stabilite de Comisia Națională a Pieței Financiare.

Ordin - indicația de a cumpăra sau a vinde instrumente financiare prin intermediul Băncii, perfectată în conformitate cu cerințele reglementărilor interne ale Băncii.

Societatea de registru - persoana juridică, autorizată în conformitate cu Legea nr.171 din 11.07.2012 privind piața de capital, a cărei activitate de bază este ținerea registrului deținătorilor de valori mobiliare și alte activități conexe.

Instrucțiune - o dispoziție emisă de către un client Băncii pentru a efectua o acțiune specifică legată de furnizarea unei activități sau a unui serviciu de investiții pentru clientul respectiv, inclusiv o instrucțiune de a emite un ordin bazat pe dreptul de reprezentare acordat de către client, care conține indicații în ceea ce privește conținutul unui astfel de ordin, o instrucțiune de a anula un ordin, care va indica data și ora când aceasta a fost transmisă Băncii;

Dispoziție de transmitere - dispoziția unei persoane înregistrate sau a altei persoane, stabilite de legislație, privind transmiterea dreptului de proprietate asupra valorilor mobiliare altei (altor) persoane în cazul tranzacțiilor civile cu valori mobiliare: vânzare-cumpărare, donație, moștenire, succesiune etc.

Extras din registru deținătorilor de valori mobiliare (extras din registru) - document, eliberat de către registrator sau custode unei persoane înregistrate în registrul deținătorilor de valori mobiliare sau reprezentantului acesteia și care conține informații privind valorile mobiliare înregistrate la data eliberării extrasului din registru sau la data de evidență.

Persoane relevante – următoarele categorii de persoane:

- a) membrii consiliului, membrii organului executiv și ai comisiei de cenzori și angajații societății de investiții;

- b) agentul delegat al societății de investiții persoană fizică;
- c) membrii consiliului, membrii organului executiv și ai comisiei de cenzori și angajații agentului delegat al societății de investiții persoană juridică;
- d) persoanele care dețin cote și/sau acțiuni în capitalul societăților de investiții și/sau al agenților delegați;
- e) orice persoană fizică care reprezintă societatea de investiții sau agentul delegat pentru desfășurarea unei activități de investiții sau pentru oferirea unui serviciu de investiții;
- f) orice persoană fizică care, în baza unui acord de externalizare, este direct implicată în desfășurarea unei activități de investiții sau în oferirea unui serviciu de investiții către societatea de investiții sau către agentul delegat.

Insider – orice persoană care deține informații privilegiate.

Informație privilegiată - orice informație de natură precisă, care nu a fost dezvăluită public, care se referă în mod direct sau indirect la unul sau la mai mulți emitenți ori la unul sau la mai multe instrumente financiare și care, dacă ar fi dezvăluită public, ar putea avea un impact semnificativ asupra prețului acelor instrumente financiare sau asupra prețului derivatelor aflate în legătură cu aceste instrumente.

Persoane care acționează în mod concertat (pentru entități care nu sunt bănci) – două sau mai multe persoane, legate printr-un acord expres (verbal ori scris) sau tacit, care cooperează cu ofertantul sau cu societatea pentru preluarea controlului societății în cauză. Până la proba contrară, următoarele persoane sunt prezumate că acționează concertat:

- 1) persoanele afiliate persoanei juridice (emitent, ofertant, deținător de valori mobiliare):
 - a) membrii consiliului societății, membrii organului executiv, membrii comisiei de cenzori, persoanele cu funcții de răspundere ale organizației gestionare (administrator fiduciar), conducătorul auditorului care exercită funcțiile comisiei de cenzori, alte persoane cu funcții de răspundere, după caz (conducătorii filialelor, contabilul-șef etc.);
 - b) soțul/soția, rudele și afinii până la gradul al doilea inclusiv ale persoanelor fizice specificate la lit.a);
 - c) persoana fizică sau juridică care, individual ori împreună cu persoanele sale afiliate specificate la lit.a) și lit.b), deține controlul în persoana juridică respectivă;
 - d) societatea comercială în care persoana juridică respectivă, individual sau împreună cu persoanele sale afiliate specificate la lit.a) și lit.b), deține controlul;
 - e) persoana juridică împreună cu persoanele sale afiliate specificate la lit.a) sau persoana fizică care acționează în numele ori pe contul persoanei juridice respective;
 - f) persoana juridică împreună cu persoanele sale afiliate specificate la lit.a) sau persoana fizică în numele ori pe contul căreia acționează persoana juridică respectivă;
 - g) persoana juridică împreună cu persoanele sale afiliate specificate la lit.a) sau persoana fizică care acționează în comun cu persoana juridică respectivă;
 - h) persoana juridică care, în comun cu persoana juridică dată, se află sub controlul unei persoane terțe;
 - i) orice altă persoană fizică sau juridică a cărei afiliere este demonstrată de emitent, de deținătorul de valori mobiliare, de instanța de judecată sau de C.N.P.F., după caz;
- 2) persoanele afiliate persoanei fizice (ofertant, deținător de valori mobiliare):
 - a) soțul/soția, rudele și afinii până la gradul al doilea inclusiv ale persoanei fizice respective;
 - b) societatea comercială în al cărei capital persoana fizică respectivă, individual sau împreună cu persoanele sale afiliate specificate la lit.a), deține controlul;
 - c) persoana juridică care împreună cu persoanele sale afiliate specificate la alin.(1) lit.a) sau persoana fizică care acționează în numele sau pe contul persoanei fizice respective;
 - d) persoana juridică sau fizică în numele sau pe contul căreia acționează persoana fizică respectivă;
- 3) societatea-mamă împreună cu societățile-fiice, precum și oricare dintre societățile-fiice ale aceleiași societăți-mamă între ele;
- 4) persoana juridică cu fondurile sale de pensii și cu societatea de administrare a acestor fonduri.

Totodată, în aplicarea noțiunii „persoane care acționează în mod concertat” de la art. 6 din Legea privind piața de capital, se prezumă a acționa în mod concertat, până la proba contrară, următoarele persoane, care întrunesc cumulativ sau cel puțin unul din următoarele criterii, fără a se limita la acestea:

- a) persoanele care au achiziționat acțiuni ale societății în circumstanțe care denotă achiziția coordonată sau intenția comună a acestor persoane de a achiziționa acțiunile societății;
- b) o persoană juridică cu membrii organelor de conducere și cu persoanele sale afiliate, precum și aceste persoane între ele;
- c) persoane care în derularea unor operațiuni economice utilizează resurse financiare având aceeași sursă sau care provin de la entități diferite care sunt persoane afiliate;
- d) persoane care în derularea unor operațiuni economice direcționează beneficiile astfel obținute către același destinatar sau către destinatari care sunt persoane afiliate;

- e) persoane juridice ale căror structuri de proprietate sau organe de conducere au preponderent aceeași componență;
- f) persoane care au adoptat sau adoptă o politică investițională similară, prin achiziția și/sau înstrăinarea de instrumente financiare emise de același emitent sau de persoane afiliate cu același emitent;
- g) persoane al căror exercițiu identic al drepturilor conferite de valorile mobiliare emise de societate denotă o politică comună de durată cu referire la societate;
- h) persoane care pentru derularea unor operațiuni economice, de reprezentare a intereselor sau pentru exercitarea drepturilor de vot conferite de instrumentele financiare deținute, au desemnat sau desemnează ca mandatar, respectiv mandatar, aceeași persoană, respectiv persoane, care sunt persoane afiliate;
- i) persoane care s-au asociat în orice formă juridică recunoscută de lege, iar scopul sau obiectivul asocierii constă în operațiuni aflate în legătură cu societatea;
- j) persoane care au deținut sau dețin în același timp cote de participare la una sau mai multe persoane juridice, exercitând controlul asupra acestora și desfășurând o politică comună;
- k) persoane care au derulat sau derulează operațiuni economice împreună.

Pentru băncile urmează a fi aplicată noțiunea „persoane care acționează concertat” stipulată la art.3 al Legii nr.202 din 06.10.2017 privind activitatea băncilor.

Registrul evidenței instrumentelor financiare ale clienților deținute în custodia Băncii — sistem electronic de evidență a activelor clienților preluate în custodia Băncii conform contractului de intermediere pe piața de capital.

Ofertant — persoană fizică sau juridică care face o ofertă de valori mobiliare.

Ofertă publică de valori mobiliare — comunicare adresată unor persoane, făcută sub orice formă și prin orice mijloace, care prezintă informații suficiente despre termenele ofertei și despre valorile mobiliare oferite, astfel încât să permită investitorului să adopte o decizie cu privire la cumpărarea sau subscrierea acestor valori mobiliare.

Date cu caracter personal — orice informație referitoare la o persoană fizică identificată sau identificabilă (subiect al datelor cu caracter personal). Persoana identificabilă este persoana care poate fi identificată, direct sau indirect, prin referire la un număr de identificare sau la unul ori mai multe elemente specifice identității sale fizice, fiziologice, psihice, economice, culturale sau sociale.